

قندهار در آتش جنگ ارتجاعی و تضادهای قومی می‌سوزد

آذر

طالبان، در ۲۱ سرطان ولسوالی مرزی سپین بولدک را تصرف نمود و یک ماه بعد در ۲۱ اسد، پس از حملات پی‌درپی زندان مرکزی قندهار نیز بدست آن‌ها افتاد و ۳۰۰۰ زندانی را از این زندان آزاد ساختند و یک روز بعد کنترل کامل شهر قندهار را بدست گرفت. باشندگان قندهار به رسانه‌ها گفته است که طالبان بعد از داخل شدن به شهر، تمامی ساختمان‌های دولتی از جمله فرماندهی پولیس و ساختمان ولایت را بی‌هیچ درگیری تصرف کردند. پس از آن مقامات محلی و امنیتی به قول اردوی ۲۰۵ اتل رفتند و طی یک توافق این قول اردو نیز به‌دست طالبان افتاد. والی رژیم دست‌نشانده پیشین، روح‌الله خان‌زاده و عده‌ی دیگری هم به طالبان تسلیم شدند، روند تسلیمی نیروهای رژیم در این ولایت هنوز ادامه دارد. گفته می‌شود اختلاف دورنی رژیم در سرعت پیش‌روی طالبان و سقوط قندهار نقش داشته است.

درست سه روز بعد از سقوط شهر قندهار، کابل مرکز رژیم دست‌نشانده به طور ناگهانی به دست طالبان افتاد و رژیم دست‌نشانده به طور کامل سقوط کرد. اکنون تمامی ولسوالی‌های قندهار از جمله ولسوالی مرزی سپین بولدک در کنترل طالبان است.

آوارگی پایان‌ناپذیر مردم در قندهار

قندهار، «لانه‌ی معنوی طالبان» همواره کشتارگاه مردم، اسارتگاه زنان و عقیم‌سازی ذهن و بدن کودکان بوده است. در پنج سال سلطه طالبان در دهه هفتاد، این ولایت پایگاه محوری طالبان و ملا محمد عمر بود. بعد از تهاجم خونبار امپریالیستی امریکا و متحدین اش در افغانستان، قندهار تا به امروز، میدان مناقشه و نزاع بوده است؛ نزاع میان رژیم دست‌نشانده و اربابانش با گروه ارتجاعی طالبان، و نزاع میان قبیله‌های مختلف این منطقه. چرخه‌ای خشونت و کشتار مردم، مدام در این ولایت مانند سایر ولایت کشور تکرار شده است: جنرال رازق از قوم اچکزی، قومندان امنیه رژیم مخلوع در قندهار تا سه سال قبل امنیت آهنین بر ولایت قندهار در اثر خشونت و همراه با اعدام و کشتار اقوام طرفدار طالبان (اسحاق‌زی و نورزی) ایجاد نموده بود. حالا اما طالبان به مقام جنرال رازق دست یافته و چرخه‌ی کشتار و ترور و اعدام را به نفع طالبان و اقوام طرفدارش تغییر داده است.

در سال‌های اخیر شاهد آوارگی و جابه‌جایی ده‌ها هزار خانواده از ولسوالی‌ها و ولایت هم‌جوار قندهار به مرکز شهر قندهار بوده‌ایم. به عنوان مثال، ماه قوس سال گذشته، ریاست امور زنان قندهار از آواره شدن ۲۰ هزار خانواده در ده ولسوالی این ولایت خبر داد که بیشترشان ناشی از مشکلات گسترده جنگ و فقر بوده است.^[۱]

آوارگی، قتل عام و بدبختی مردم این شهر از گذشته‌های دور به این سو ادامه دارد اما در چند ماه اخیر، ابعاد بی‌سابقه به خود گرفته است و تقریباً اکثریت ولسوالی این ولایت درگیر جنگ بوده است. به گفته رسانه‌ها فقط در سه هفته اول ماه اسد ۲۰۰ غیرنظامی کشته و ۴۰۰ تن دیگر زخمی شده است که از این میان تنها در ولسوالی ارغنداب صد تن کشته شده است.

آوارگان جنگ در مرکز شهر قندهار، اکنون، بدون کمک در هوای سوزان، به حال خودشان رها شده‌اند. اوایل ماه اسد، سخنگوی مهاجرین و عودت‌کنندگان رژیم دست‌نشانده پیشین، در گفتگو با رادیو آزادی، شمار خانواده‌های بیجا شده از ولسوالی‌های ژری، پنجوایی، دند و مناطق دیگر قندهار را ۲۰ هزار نفر خواند که تنها ۴ هزار خانواده آن روزانه غذا دریافت می‌کنند. این خانواده‌ها در هوای بسیار گرم و سوزان و عده‌ای هم در مکاتب، تاسیسات عامه جابه‌جا شده که با گرسنگی و بی‌نوایی تمام، به سر می‌برند. به قول رضا

باهر، سخنگوی مهاجرین و عودت کنندگان، روزانه ۲۰۰ تا ۳۰۰ خانواده توسط ۷ تیم در شهر قندهار سروی می شوند و فقط به همین خانواده‌های سروی شده بسته‌های کمکی توزیع می‌شود.

حالا که قندهار و تمامی کشور در کنترل گروه طالبان قرار گرفته‌اند، همان کمک‌های حداقلی هم به آوارگان صورت نمی‌گیرد. مردم در شرایط بحرانی فقر، اپیدمی کرونا، خشکسالی و ویرانی در لبه پرتگاه قرار گرفته‌اند و هزاران تن روزانه از مرز سپین بولدک به پاکستان، ایران و ترکیه مهاجرت می‌کنند. اما وضعیت آوارگان که از کشور خارج می‌شوند بسیار غم‌انگیز و افسناک است روزها در سپین بولدک و سایر مرزها منتظر می‌ماند، تا بلکه بتوانند از مرز عبور کنند. به نظر می‌رسد فاجعه مردمان سیاه‌بخت افغانستان را پایان نیست.

جنگ و ترور در اسپین بولدک

آوارگی، کشتار و ترور زمانی در اسپین بولدک به بالاترین میزان خود رسید که «جنگ درون جنگ» شعله‌ور شد. در ۲۳ سرطان ولسوالی سپین بولدک در یک جنگ خونبار میان قبیله‌های طرفدار رژیم (اچکزی و بارکزی) و قبایل طرفدار طالبان (نورزی و اسحاق‌زی)، بدست طالبان افتادند. گذرگاه سپین بولدک درین ولسوالی، پس از گذرگاه تورخم در شرق، یکی از پررفت و آمدترین مسیرهای تجارت و حمل و نقل کالا بین افغانستان و پاکستان است. با سقوط سپین بولدک، به دست طالبان خبرگذاری رویترز می‌گوید: «کنترل این نقطه یکی از مهمترین اهدافی است که طالبان تا کنون در پیشروی‌های سریع خود در سراسر کشور بعد از شروع خروج نیروهای امریکا، به آن دست می‌یابد.»

متعاقب آن، وزارت داخله رژیم سابق، اعلام کرد که گروه طالبان حدود ۴۰۰ غیرنظامی را شبانه از خانه‌های شان بیرون کرده و ۱۰۰ تن آن را به گلوله بسته‌اند که اکثرشان مربوط قوم اچکزی هستند.

میرویس استانکزی، سخنگوی وزارت داخله سابق نیز به روزنامه اطلاعات روز گفت: «اجساد غیرنظامیان در چوک سپین بولدک و ریگستان‌ها دیده شده است.» به گفته او غیرنظامیان کشته شده از طیف‌های مختلف جامعه از جمله ورزشکار، تاجر، وبلاک نویس و افراد عادی بودند که طالبان این کمیت بزرگ غیرنظامیان را در یک اقدام «انتقام جویانه» کشتند.

سازمان دیدبان حقوق بشر در تایید این فاجعه، طی گزارشی اعلام کرده که گروه طالبان برای یافتن کارمندان دولتی و نیروهای امنیتی جستجوی خانه‌به‌خانه را آغاز کرده‌اند و به نقل از برخی منابع محلی، بیشتر از ۳۰۰ تن توسط گروه طالبان بازداشت شده و تاکنون هیچ خبری از آن‌ها نیست. به گفته منابع محلی به بی بی سی تعداد افراد مفقود شده به بیش از ۴۰۰ تن می‌رسد.

کریم کمین، استاد دانشگاه قندهار می‌گوید: «آمار کشته شدگان بیشتر از این ارقام است که در خبرها نشر می‌شود. چرا که روند شناسایی افراد متعلق به قوم اچکزی و کشتار آن‌ها از سوی طالبان جریان دارد.» [۲]

حاجی ولی خان باشنده ولسوالی سپین بولدک به روزنامه اطلاعات روز می‌گوید طالبان مردم را تهدید کرده که اگر با رسانه‌ها در مورد کشته شدن اعضای خانواده‌شان حرف بزنند، تمام خانواده‌شان را می‌کشند. حاجی ولی خان بدون ذکر نام مقتول می‌گوید: «تازه از فاتحه یکی از آشنایانش برگشته بود که توسط طالبان تیرباران شد. نمی‌توانم نام او را به زبان آورم چرا که ممکن است طالبان به خانواده‌اش آسیب بزنند.» [۳]

فدامحمدافغان، عضو شورای ولایتی قندهار دو پسر خود را، به نام شیر محمدافغان و محمودخان را از دست داده است. او اقوام نورزی و اسحاق‌زی را متهمان اصلی می‌داند و می‌گوید آن‌ها، اکثر جنگجویان گروه طالبان را در این محل تشکیل می‌دهند.

شماری دیگر از جمله ملالی اسحاق‌زی، عضو پارلمان رژیم، می‌گوید که کشته شدگان تنها از قوم اچکزى نیستند، بلکه اقوام دیگر را نیز شامل می‌شوند. سخنگویان طالبان اما، تمامی قتل عام را پروپاگندای دولت دست‌نشانده کابل عنوان کردند و گفتند جز کشته شدن دو تن بخاطر دعوی شخصی کسی کشته نشده است.

یک منبع امنیتی رژیم دست‌نشانده که نخواست نامش افشا شود به یک رسانه خارجی در این مورد گفته که جنگ قندهار با وحشی‌گری همراه بود و صدها مرد ربوده و یا هم کشته شده‌اند و اجساد آن‌ها در زمین باز باقی مانده است. وی گفت که دولت اهمیت این گروه‌ها را در مبارزه برای بقای جمهوریت نادیده گرفته بود و افزود: «بگذارید آن‌ها یکدیگر را بکشند.» [۴]

مردمان قندهار مانند سایر مردم کشور همیشه مورد انواع شکنجه و سرکوب اشغالگران، رژیم دست‌نشانده و گروه‌های ارتجاعی طالبان و زورمندان محلی قرار داشته‌اند. علاوه بر این، سنت‌ها، عقب‌ماندگی، مدارس دینی و استفاده جویی‌های مقامات رژیم دست‌نشانده سابق و گروه طالبان از منازعات قومی/ قبیله‌ای، همواره این ولایت را بستر مناسب برای رشد خشونت و جنگ تبدیل کرده است. قاچاق صدها تن مواد مخدر، منابع زیر زمینی و صدها کودک از جمله مواردی اند که در قندهار از طرف گروه طالبان و مقامات رژیم پیشین به پیش برده می‌شدند و از این بابت، سودهای میلیونی را به جیب زدند.

در جریان جنگ ویرانگر ارتجاعی چند هفته قبل در بولدک که مورد توجه رسانه‌های داخلی و خارجی قرار گرفتند ادعا می‌شد که صدها نفر از منسوبین نظامی و ملکی وابسته به رژیم در این ولسوالی توسط طالبان ربوده و کشته شدند. این امر سبب بدنامی زیاد طالبان گردید و این گروه از آن پس به شدت احتیاط نمودند. هرچند رژیم در این زمینه استفاده‌های تبلیغاتی نمودند، اما شواهد از قتل عام و انتقام‌گیری قبایل طرفداران طالبان (نورزی و اسحاق‌زی) از قبایل حامی رژیم (اچکزى و باریکزى) حکایت دارد.

۱ سنبله ۱۴۰۰

۱_ تقلا برای آینده روشن؛ زنان بیجا شده در قندهار آموزش‌های حرفه‌ای فرا می‌گیرند؛ احمدشاداب: هشت صبح، ۱۷ قوس ۱۳۹۹.

۲_ اطلاعات روز، سال دهم شماره ۲۲۰۵، ۹ اسد ۱۴۰۰

۳_ منبع فوق

۴_ هشت صبح، سال پانزده هم، شماره ۳۶۵۴، ۱۱ اسد